

บทที่ 3

วิธีการวิจัย

3.1 การเลือกสถานที่ทำการวิจัย

ในการวิจัยนี้ ได้ใช้พื้นที่ตำบลต่างๆ ทุกตำบลในเขตอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา เป็นสถานที่ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่างๆ เนื่องจากอำเภอนี้ได้มีการส่งเสริมการเลี้ยงแพะกันอย่างแพร่หลาย และยังมีตลาดสำหรับจำหน่ายแพะให้แก่เกษตรกรอีกด้วย การเลือกหมู่บ้านในแต่ละตำบลจะคำนึงถึงจำนวนผู้ที่เลี้ยงแพะที่มีอยู่เป็นจำนวนมาก และอยู่ไม่กระจุกกระจายกันจนเกินไปนัก ซึ่งจะเป็นผลดีต่อการออกไปสัมภาษณ์เกษตรกร

3.2 ประชากรและการสุ่มตัวอย่าง

ได้มีการรวบรวมรายชื่อของเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะทุกหมู่บ้านและทุกตำบลในเขตอำเภอจะนะ (ดูรายละเอียดได้ในภาคผนวก ง) แต่ข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนผู้เลี้ยงแพะเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว จึงได้ใช้การสุ่มตัวอย่างเชิงวัตถุประสงค์ (purposive sampling) เป็นวิธีการคัดเลือกตัวอย่าง เพราะข้อมูลที่ได้จากการสำรวจมีความคลาดเคลื่อนจากข้อมูลที่เป็นจริงอย่างมาก ได้กำหนดจำนวนตัวอย่างไว้ 300 ราย

3.3 วิธีการในการรวบรวมข้อมูล

ได้ใช้การสัมภาษณ์เป็นวิธีการในการรวบรวมข้อมูล เพราะจะได้ข้อมูลที่ละเอียดและมีความสมบูรณ์ นอกจากนี้ ยังจะได้มีโอกาสเห็นถึงชีวิตความเป็นอยู่และวิธีการเลี้ยงแพะในสภาพที่เป็นจริงอีกด้วย

3.4 การเตรียมการก่อนการออกสัมภาษณ์

ได้มีการร่วมมือกันในการจัดทำแบบสัมภาษณ์ และมีการตรวจสอบถึงข้อจำกัดของแบบสัมภาษณ์นี้ เพื่อไม่ให้มีข้อจำกัดเกิดขึ้น หรือมีก็น้อยที่สุด แบบสัมภาษณ์นี้ได้ครอบคลุมถึงประเด็นต่างๆ ที่ต้องการศึกษา โดยมีการใช้คำถามปิด และคำถามเปิดควบคู่กันไป ซึ่งการดำเนินการนี้ได้เริ่มขึ้นในเดือนกันยายน 2537

3.5 การรวบรวมข้อมูล

ในการสัมภาษณ์เกษตรกรผู้เลี้ยงแพะนี้ การดำเนินการได้เริ่มขึ้นตั้งแต่ต้นเดือนตุลาคม 2537 ไปสิ้นสุดปลายเดือนธันวาคม 2537 โดยใช้เวลาดังกล่าวทั้งหมดประมาณ 3 เดือน การสัมภาษณ์เกษตรกรได้แบ่งออกเป็นสองส่วน ส่วนหนึ่งใช้นักศึกษาที่ได้รับการฝึกฝนในเรื่องของการสัมภาษณ์แล้วเป็นผู้สัมภาษณ์เกษตรกร อีกส่วนหนึ่งใช้บุคคลที่อยู่ในท้องถิ่นที่ได้รับการฝึกฝนในเรื่องของการสัมภาษณ์แล้วเช่นเดียวกันเป็นผู้สัมภาษณ์เกษตรกร จำนวนเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะที่ได้รับการสัมภาษณ์คิดเป็นจำนวนทั้งสิ้น 297 คน แยกเป็นเกษตรกรในเขตพื้นที่ที่มีการพัฒนาต่ำกว่าเกณฑ์ปกติ (ระดับ 1) จำนวน 177 คน และเกษตรกรในเขตพื้นที่ที่มีการพัฒนาอยู่ในเกณฑ์เฉลี่ย (ระดับ 2) จำนวน 120 คน เกษตรกรที่เลี้ยงแพะมีจำนวนทั้งสิ้น 522 คน ตัวอย่างของเกษตรกรที่ได้รับการสัมภาษณ์คิดเป็นร้อยละ 56.9 ของประชากรผู้เลี้ยงแพะทั้งหมดในเขตอำเภอจะนะ

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

ก่อนที่จะได้มีการวิเคราะห์ข้อมูลนั้นได้ใช้นักศึกษาจำนวน 3 คนเป็นผู้ลงรหัสข้อมูล ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลนั้น ได้ใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมเอสพีเอสเอส (SPSS) ณ ศูนย์คอมพิวเตอร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์เป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์ การวิเคราะห์ข้อมูลได้เริ่มดำเนินการในเดือนกุมภาพันธ์ 2538

3.7 ตัวแปรและการวัดค่า

ในการศึกษานี้ ตัวแปรที่ประกอบด้วยลักษณะต่างๆ ที่มากกว่าหนึ่งอย่าง ไม่ว่าจะอยู่ในรูปของดัชนี (index) หรือสเกล (scale) ก็ตาม มีดังนี้ (ดูรายละเอียดการวัดค่าตัวแปรในภาคผนวก ข)

3.7.1 มาตรฐานความเป็นอยู่ : หมายถึงสภาพเป็นอยู่โดยทั่วๆ ไป ที่มีความจำเป็นต่อการครองชีพซึ่งในการศึกษานี้ ตัวบ่งชี้ได้แก่ การมีสิ่งอำนวยความสะดวก ซึ่งประกอบ (1) รถเข็น (2) วิทย์ (3) พัดลม (4) จักรยาน (5) เตาก๊าซ (6) จักรเย็บผ้า (7) ตู้เย็น (8) โทรทัศน์ (9) จักรยานยนต์ และ (10) รถยนต์

3.7.2 **ความเป็นผู้นำ** : หมายถึงการแสดงออกในบทบาทที่ได้มีส่วนช่วยเหลือสังคมและบุคคลในสังคม ตัวบ่งชี้ได้แก่ (1) การให้คำแนะนำปรึกษาปัญหาที่เกิดขึ้นในหมู่บ้าน (2) การให้ความร่วมมือช่วยเหลือแก่ทางราชการ และ (3) การแนะนำวิธีการเลี้ยงแพะแก่บุคคลอื่น

3.7.3 **การเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคม (social participation)** : หมายถึงการที่เกษตรกรได้เข้าไปมีบทบาทในกิจกรรมต่างๆ ทางสังคมที่มีอยู่ในชุมชนนั้น การเข้าไปมีบทบาทนี้หมายถึงการเข้าเป็นสมาชิกขององค์การนั้นๆ ในการวิจัยนี้ ตัวบ่งชี้ได้แก่ การเข้าเป็นสมาชิกใน (1) สหกรณ์การเกษตร (2) กลุ่มลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (3) คณะกรรมการหมู่บ้าน (4) กลุ่มออมทรัพย์ และ (5) กลุ่มปรับปรุงคุณภาพยาง

3.7.4 **ความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงแพะ** : หมายถึงความรู้ที่มีต่อการปฏิบัติการในการเลี้ยงดูแพะ ประกอบด้วยคำถามต่างๆ ทั้งหมด 11 ข้อ คำถามแต่ละข้อจะมีคำตอบที่ถูกต้องเพียงข้อเดียว โดยครอบคลุมในเรื่องของ โรงเรือน อาหาร สุขศาสตร์สัตว์ การผสมพันธุ์และการคัดเลือกพันธุ์

3.7.5 **การหาความรู้ทางสื่อสารมวลชน (mass media exposure)** : หมายถึงการที่เกษตรกรได้พยายามศึกษาหาความรู้จากสื่อต่างๆ ทางสื่อดิจิทัล เช่น ในการวิจัยนี้ตัวบ่งชี้ที่ใช้วัดได้แก่ การศึกษาหาความรู้จาก (1) วิทยุ (2) โทรทัศน์ (3) หนังสือพิมพ์ และ (4) เอกสารเผยแพร่ความรู้และสิ่งตีพิมพ์ต่างๆ

3.7.6 **การตื่นตัวต่อบุคคลสำคัญในท้องถิ่น (awareness of important persons)** : หมายถึงสภาพการที่เกษตรกรได้รู้จักกับบุคคลที่สำคัญในท้องถิ่นนั้นๆ ในการวิจัยนี้ตัวบ่งชี้ได้แก่ (1) นายอำเภอ (2) เกษตรอำเภอ (3) ปศุสัตว์อำเภอ (4) พัฒนาการอำเภอ (5) สาธารณสุขอำเภอ (6) เจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ (7) เกษตรตำบล (8) พัฒนาการตำบล (9) สาธารณสุขตำบล และ (10) กำนันประจำตำบล

3.7.7 **การเดินทางออกไปนอกถิ่นฐาน (outside contact)** หมายถึงการที่เกษตรกรได้เดินทางออกไปนอกเขตที่อยู่อาศัย ในการวิจัยนี้ตัวบ่งชี้ที่ใช้วัดการเดินทางออกไปนอกถิ่นฐานได้แก่ (1) หมู่บ้านอื่นในเขตตำบลเดียวกัน (2) หมู่บ้านอื่นนอกเขตตำบล (3) อำเภอ และ (4) จังหวัด

3.7.8 ความทันสมัย (modernization) : หมายถึงสภาพที่เกษตรกร มีแนวความคิดต่อการเปลี่ยนแปลงมากนักน้อยเพียงใด ซึ่งในการศึกษานี้จะเกี่ยวข้องกับลักษณะที่สำคัญ 2 ลักษณะ คือ (1) ลักษณะที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติ (man-nature) ซึ่งจะเป็นความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับไสยศาสตร์ (fatalism) และวิทยาศาสตร์ (scientism) และ (2) ลักษณะที่เกี่ยวข้องกับเวลา (time orientation) ซึ่งจะเป็นลักษณะที่เกี่ยวข้องกับสภาพการอนุรักษ์นิยม (conservatism) และเสรีนิยม (liberalism) ซึ่งในการนี้ได้ออกแบบคำถามทั้งหมด 10 ข้อ เพื่อใช้เป็นดัชนีในการวัด โดยคำถามทั้งหมดเป็นคำถามที่ครอบคลุมถึงลักษณะทั้งสอง

3.7.9 ทศนคติต่อการเลี้ยงแพะ : หมายถึงความคิดหรือความเชื่อของเกษตรกรที่มีต่อการเลี้ยงแพะ ซึ่งความคิดหรือความเชื่อนี้อาจจะมีลักษณะเป็นไปในทางบวก ซึ่งหมายถึงการมีทัศนคติที่ดีหรืออาจจะเป็นไปในทางลบซึ่งหมายถึง การมีทัศนคติในทางที่ไม่ดีก็ได้ ทั้งนี้มีการออกแบบคำตอบทั้ง 6 ข้อ เพื่อใช้เป็นดัชนีในการวัดทัศนคติของเกษตรกรที่มีต่อเกษตรตำบลโดยเป็นคำถามธรรมดา 3 ข้อ (ข้อ 1, 2 และ 3) ที่เหลืออีก 3 ข้อเป็นคำถามปฏิเสธ

3.7.10 การยอมรับวิธีปฏิบัติในการเลี้ยงแพะ : หมายถึงการเปลี่ยนแปลงในชีวิตประจำวันของเกษตรกรที่เกี่ยวข้องกับการใช้ความรู้ในการปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับการใช้ความรู้ในการปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงดูแพะอย่างถูกวิธีการ ในการวัดการยอมรับวิธีปฏิบัติในการเลี้ยงแพะนี้ ตัวบ่งชี้ได้แก่ (1) โรงเรือน (2) การมีแคร่ให้แพะนอน (3) การให้อาหาร (4) สุขศาสตร์สัตว์ และ (5) การปรับปรุงพันธุ์สัตว์

3.8 สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ทางสถิติจะอยู่ในรูปของสถิติที่จำกัดรูปแบบการกระจายตัวของข้อมูล (parametric statistics) เป็นหลักสำคัญการเปรียบเทียบความแตกต่างตามสมมุติฐานจะใช้ไคสแควร์การทดสอบการกระจายตัวแบบที (t-test) ส่วนการทดสอบความสัมพันธ์ จะใช้สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันเป็นวิธีการทดสอบ การทดสอบความเชื่อถือได้ของสเกลจะใช้สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันและสหสัมพันธ์ของความคล้ายคลึงกันแบบเคนดอลล์ (Kendall's correlation of concordance) เป็นวิธีการในการทดสอบ (ดูรายละเอียดการทดสอบสเกลได้ในภาคผนวก ค)

3.9 นิยามศัพท์

3.9.1 หมู่บ้านล้าหลัง หมายถึง หมู่บ้านที่มีการพัฒนาต่ำกว่าเกณฑ์เฉลี่ยตามแบบผลการประเมินการพัฒนาหมู่บ้าน ปี 2533 จากข้อมูลพื้นฐานระดับหมู่บ้าน (กชช.2ค) ของอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา

3.9.2 หมู่บ้านก้าวหน้า หมายถึง หมู่บ้านที่มีการพัฒนาอยู่ในระดับเกณฑ์เฉลี่ย